

TÜRÜK
Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2014 Yıl:2, Sayı:4
Sayfa:308-321

ISSN: 2147-8872

MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU'NUN KONAK ROMANINDA MEKÂN UNSURU

Bünyamin Çeri*

Özet

Türk edebiyatının önde gelen tarihî roman yazarlarından Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun 1974'te kaleme aldığı *Konak* romanı, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devrini konu edinmektedir. Romanın başkişilerinden biri olan Kumral Dede, Yesi'den Anadolu'ya gelerek bir konak inşa eder. Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ise bu konakla özdeşleştirilerek anlatılmaktadır. Dört bölümden oluşan roman, Kumral Dede'nin Konya'ya gitmek için Yesi'den ayrılmasıyla başlar. Bu ayrılık, romanın diğer başkişisi olan Rahman'ın da ön plana çıkmasını sağlamıştır. Zira Rahman, yolculuğu boyunca Kumral Dede'ye arkadaşlık etmektedir. Anadolu'yu yeniden imar edecek kişilerden biri olan Osman Bey ise Anadolu'da kalıcı olmanın hesaplarını yapmaktadır. Babası Ertuğrul Gazi'den devraldığı Kayı aşiretini devlet yapmak onun en büyük idealidir. Bu ideali gerçekleştirmek için de Bizanslı tekfurlarla roman boyunca mücadele eder. Sepetçioğlu'nun açık ve kapalı mekânlara çokça yer verdiği *Konak* romanında kapalı mekânlar ön plana çıkmaktadır. Dikkat çeken kapalı mekân ise Kumral Dede'nin konağıdır. Romandaki olaylar üzerinde etkili olan, olaylara yön veren ve romanda sembolik değer taşıyan mekânların incelenmeye çalışıldığı bu makalede; mekânın sembolik değeri ve mekânda yaşanan olayların üzerinde durularak mekân unsuru değerlendirilmeye gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Necati Sepetçioğlu, Kuruluş Devri, Mekân, Tarihî Roman, Mekân Unsuru.

SITE ELEMENT IN THE NOVEL OF KONAK WHICH IS WRITTEN BY MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU

Abstract

Join leading novelist of Turkish literature, Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun mansions novel penned in 1974, is the subject of the

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, bunyamin_ceri@hotmail.com

Ottoman Empire Establishment Era. The main characters of the novel the Auburn grandfather, came to Anatolia from Yesica would build a mansion, the establishment of the Ottoman Empire, these hosts are described matched discloses. The book consists of four sections, Auburn grandfather starts with Yesica leaving to go to Konya. This division, Rahman, one of the novel's main characters was bring out the foreground. Father looking for Rahman, Auburn Dede would comrades. The other main characters of the novel Osman Bey makes the accounts to be permanent in Anatolia. Kay took over from his father Ertuğrul Gazi make the tribal government is her greatest dream. The Byzantine struggle to achieve this ideal throughout the novel with the senior.

Sepetçioğlu'nun mansion that included a lot of indoor and outdoor spaces enclosed spaces in the novel comes to the fore. The most striking and remarkable indoor space is the Auburn grandfather's mansion. Acting on the events in the novel, and the novel in which direction the events in this article that attempted to examine the spaces with symbolic value; The symbolic value of space and place emphasis on the evaluation be done in space was tried to the events.

Key words: Mustafa Necati Sepetçioğlu, Establishment, Space, Historical Fiction, Space Element

Giriş

Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun¹ *Konak*² (1974) romanı; *Dünkü Türkiye Dizisi* adlı seride bulunan, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devrinin anlatıldığı üçlemenin ilk kitabıdır (Argunşah 1990, 416). Romanla ilgili değerlendirmelere geçmeden önce *mekân* kavramına ve *mekânın işlevine* dair şu bilgiler verilebilir: Kimi zaman “İnsan varoluşunun konumlandığı yer” (Korkmaz 2007, 399) kimi zaman maddesel bir yapıya sahip olan insanın varlığını gerçekleştirdiği alan (Tümer 1979, 1) kimi zaman da “‘bulunulan çevre, ortam, yaşam, dünya ve kâinat’ ” (Şengül 2010, 528) anlamlarını içeren mekân “kevn” yani “olmak” kökünden türer. Yer, mahal, ev, oturlan yer anlamlarına gelir (*Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* 2004, 604). Ferda Zambak ise mekânı şöyle tanımlamaktadır:

Mekân, eşyaların belirli bir düzen yani kompozisyon şeklinde yer aldığı, vak'a zincirlerine bağlı bulunan birey ve birey dışındaki tüm canlı ve cansız unsurların öncelikle fiziksel manada varlıklarını kuşatarak anlatının türü ve konusuna göre, bireyi bulunduğu zeminde ruhî manada paradoksal ya da paralel ilişki içine sokabilecek alandır (2007, 3).

¹Mustafa Necati Sepetçioğlu 1932'de Tokat'ın Zile ilçesinde doğar. Asıl ismi Hacı Necati olan yazar, ilk ve ortaokulu Zile'de liseyi ise İstanbul'da tamamlar. İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 1956 yılında mezun olan yazar, edebiyat dünyasına hikâyeci olarak adım atar. Yazarın ilk eseri 1955 yılında kaleme aldığı *Abdürrezzak Efendi* adlı hikâye kitabıdır (Demir 2010, 801). Yazı faaliyetlerine çeşitli gazetelerde tefrika edilen romanlarıyla devam eden yazar, ismini daha çok tarihî roman alanında yazdığı eserleriyle duyurur (Yetiş 2007, 2). *Kilit* (1971), *Anahar* (1972), *Kapı* (1973), *Konak* (1974), *Çatı* (1974), *Üçler Yediler Kırklar* (1975), *Bu Atlı Geçide Gider* (1977) tarihî romanlarından birkaçıdır. 8 Temmuz 2006 yılında İstanbul'da ölen Mustafa Necati Sepetçioğlu, Karaca Ahmet Mezarlığı'na defnedilir bk. (Argunşah 2007, 17-26).

² *Konak* adlı romanla ilgili yapılan bu çalışmada Sakarya Üniversitesinde yürütülmekte olan, Bünyamin Çeri'nin **Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devrini Konu Edinen Romanlarda Mekân Unsuru** adlı yüksek lisans çalışmasından faydalanılmıştır.

Mekân; kutsal olanı olmayandan, topluma ait olanı özel olandan, erkeklere ait olanı kadınlara ait olandan, aileyi de ona yabancı olan ve dışarıdaki her türlü tehlikeden ayırır (Göka 2001, 100). Mehmet Tekin romanın yapısını oluşturan; anlatıcı, bakış açısı, vaka, kişiler, zaman, dil ve üslup gibi unsurlardan biri olan mekânı:

...anlatı sisteminde yer alan vak'anın somutlaşmasında önemli rol oynar. Okuyucu -masal ve destan için dinleyici- mekânın devreye sokulmasıyla anlatılanları dahi iyi ve daha kolay alır. Mekân açıklamaya çalıştığımız üzere [üzere] sadece olayın değil, romanın diğer elemanlarının çizim ve tanıtımında rol oynayan önemli hatta vaz geçilmez bir unsurdur (2003, 65)

şeklinde değerlendirir. Yapılan değerlendirmeler çerçevesinde, çok çeşitli anlamlara geldiği görülen mekânın, hem insanlar için hem de yaşayan bütün canlılar için vazgeçilmez olduğu söylenebilir.

Romanın yapısını oluşturan unsurlarından biri olan mekân çeşitli işlevlere de sahiptir. Her şeyden önce olayların dekorudur. Bununla birlikte mekân işlevsel bağlamda;

...şahısların içinde buldukları çevreyi algılayış biçimlerini, ruhsal ekonomik durumlarını, karakterlerini açıklama yolunda imkânlar sunabilir. Şahısları tanıma yollarından biri olarak dramatik bir iş de üstlenerek vakanın temel ögesi olur ve şahsın çevresini, algılayış şekillerini, o çevredeki ruh durumunu hatta karakterini etkiler (Narlı 2002, 98)

Ayrıca mekânın, “metnin yapısının okuyucu tarafından kavranması veya algılanmasında da önemli bir işleve sahip” (Akdeniz 2012, 5) olduğu söylenebilir.

Mekân ve mekânın işlevine dair verilen bu bilgilerden sonra *Konak* romanı çerçevesinde şu değerlendirmeler yapılabilir: Roman; Söğüt, Konya, Tebriz ve bu mekânların yakınlarında 1273-1275 yılları arasında gerçekleşen (Topdemir 2005, 61), dervişlerin ve Osman Bey'in yaptığı faaliyetleri konu edinir. Hâkim bakış açısıyla yazılan romanda yer verilen kişilerin büyük kısmını tarihî kişilerin oluşturduğu görülür. Ertuğrul Gazi, Hayme Hatun, Osman Bey, Mal Hatun, Köse Mihal, Akça Koca bu kişilere örnek verilebilir.

Sade bir dille yazılan roman dört bölümden oluşmaktadır. Romanın birinci bölümü, Kumral Dede'nin Yesi şehrindeki tekkesinden ayrılmasıyla başlar. Kumral Dede, tekke Pir'inin işaret ettiği Konya'ya gitmek için yola çıkmıştır. Yolda, romanın başkişilerinden biri olan Rahman'a rastlar. Rahman da babasını bulmak için yollara düşmüştür. Kader birliği yapan iki arkadaş Konya'ya giderler. Kumral Dede, Konya yakınlarında bulunan bir harabe üzerine konak inşa eder. Bu konakta yaralılara, hastalara, yardıma muhtaç kişilerin dertlerine derman olmaya çalışır. Yaralı olarak konağa getirilen Osman Bey'le de burada tanışır.

Romanın ikinci bölümü, Ahi Şeyhi Edebalı'nın tekkesinde yapılan toplantıyla başlar. Toplantıda Şeyh Edebalı, Yunus Emre, Taptuk Emre, Sarı Saltuk, Tokatlı Barak Baba, Geyikli Dede, Kaygusuz Abdal, Abdal Musa ve Karaca Ahmet gibi Anadolu'nun manevi önderleri hazır bulunur. Anadolu'nun içinde bulunduğu durum görüşülür. Anadolu'nun, yaşadığı parçalanmışlıktan ancak Ertuğrul Gazi ve onun soyundan gelen kişilerce kurtulabileceğine karar verilir.

Romanın üçüncü bölümünde, Türk olan ve göçebe olarak yaşayan Çavuldur aşiretinin başından geçenler anlatılır. Aşiret Beyinin, Acem olan bir kızla evlenmesi ve bu kızdan bir çocuğunun olmasından sonra aşiret içinde huzursuzluklar baş göstermiştir. Zira Aşiret Beyinin etkinliği kırılmıştır. Aşirete, Beyin karısı ve onun adamları hâkim olmuştur. Üçüncü

bölümün sonunda ise Rahman, babası Salur Usta'yı saklandığı mağarada bulur. Baba oğul tam kavuşacakken Salur Usta, Çavuldur aşiretinden olan Dalaman'ın attığı bıçakla öldürülür.

Romanın dördüncü ve son bölümü ise Bizanslı tekfurların Osman Bey'e kurdukları tuzakla başlar. Osman Bey kendisine kurulan tuzağı haber alır ve düşmanlarını etkisiz hale getirir fakat mücadele sırasında yeğeni Bay Hoca da öldürülmüştür. Osman Bey bir süre sonra babası Ertuğrul Gazi'nin de ölüm haberini alır. Yaşanan ölümler Osman Bey'i derinden üzer fakat Orhan Bey'in doğum haberi onun yüzünü bir nebze de olsa güldürmüştür. Roman, Kayı aşiretine sürekli ihanet eden Ertuğrul Gazi'nin kardeşi Dünder Bey'in, Osman Bey tarafından öldürülmesiyle sona erer.

1. Konak Romanında Mekân

Romana başlık olarak büyük aileyi içine alan ve bir anlamda tarihsel bir döneme de işaret eden bir mekân adı uygun bulunmuştur. Mehmet Kaplan, romanın adıyla ilgili olarak şu değerlendirmeleri yapar:

Türklerin Anadolu'ya gelişlerinin gayesi, orayı yurt edinmektir. Konak kelimesi ve sembolü bunu ifade eder. Bu bir medeniyet değişmesi demektir. Akıncı Türk artık oradan oraya at koşturmaktan bıkmış, Anadolu'da mekân tutarak orada “yerleşik bir medeniyet” kurmaya karar vermiştir (1978, 308).

Romanda açık ve kapalı olmak üzere çeşitli mekânlar bulunmaktadır. Bu mekânlar, romanın içerik düzleminde söz konusu edilen Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devrinin anlatılması konusuna uygun olacak şekilde seçilmiştir. Bu makalede de romandaki olaylar üzerinde etkili olan, olaylara yön veren ve romanda sembolik değer taşıyan mekânlar tespit edilerek mekânın sembolik değeri, mekânda yaşanan olaylar ve mekânla ilgili genel değerlendirmeler çerçevesinde incelemeler yapılmıştır.

1.1. Açık Mekânlar

Roman kişilerinin gerçek hayattaki mekânlarda olduğu gibi içinde buldukları, rahatça hareket ettikleri, yaşadığımız evrene ait mekânlar somut mekân olarak değerlendirilmektedir. Somut mekân ise açık ve kapalı mekân olmak üzere iki başlık altında toplanır. Somut mekânın ilk başlığı olan açık mekâna, *geniş mekân* veya *dış mekân* da denir. Olayların yaşandığı; kasabalar, ovalar, ülkeler, ormanlar vb. gibi mekânlar açık mekânlardır. Açık mekânların, romandaki kişilerin kişiliklerine ve ruhsal durumlarına bağlanan taraflarının olduğu görülür. Nitekim dışa dönük aktif olan kişiler sosyal karakterli bir yapıya sahiptir. Bu kişiler varoluşlarını açık mekânlarda ortaya koyarlar. Kapalı mekânlarda sıkılırlar, tedirgin olurlar, korkarlar. Açık mekânlarda ise ruhları huzura erer (Çetin 2004, 136).

Açık mekânların tarihî romanlarda tercih edilmesinde etkili olan faktörlerin başında gelen unsur ise bu mekânların savaş göç gibi geniş çaplı, dinamizme dayalı olayların gerçekleşmesine imkân veriyor olmasıdır (Çetin 2004, 136). *Konak* romanında da Kumral Dede'nin Yesi'deki tekkeden ayrılmasından sonra Anadolu'ya gelirken yaşadığı olaylar, Rahman'ın babasını bulmak için gösterdiği çaba, Çavuldur aşiretinin yaşadıkları, Osman Bey'in yaptığı fetih hareketleri ve Bizanslı tekfurlarla yapılan mücadeleler hep açık mekânlarda gerçekleşmiştir. Romanda; Sakarya ve Fırat Nehri, Karacahisar, Harmankaya ve Caber Kalesi, Anadolu, Mısır ve Bulgaristan ülkesi, İnegöl, Söğüt, Konya, Erzurum, Malatya, Ankara, Eskişehir, Bilecik, Tokat, Kastamonu, Sinop, Denizli, Isparta, Beyşehir, Karaman, İznik, Yesi, Merv, Buhara, Rey, Belh, Engirü, Mahan ve Tebriz şehri, Demirciler Çarşısı, Kumral Dede'nin konağının bahçesi, Konya'daki meydan, Ermeni Gediği adlı mekân, Meram

Bağları adlı mekân, İtburnu adlı mekân ve İnegöl'deki dere açık mekân olarak ortaya konmaktadır.

Romanda dikkat çeken, sembolik olarak bir değer taşıyan, üzerinde söz söylenebilecek açık mekânlarla ilgili şu değerlendirmeler yapılabilir:

Anadolu'ya Atılan İlk Adımlar: Kumral Dede'nin Konağının Bahçesi

Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun “milli romantik duyuş tarzıyla” yazdığı romanlar, “□ toprağı vatanlaştıran ruhu, tarihi gerçekliğin ışığında □ insan□ unsuru□ ” ile çevreleyen metinlerdir. Mustafa Necati Sepetçioğlu, roman kişilerinin “ □ somut bireysel tarihleri ile toplumun soyut ve nesnel ideolojik yapısını birbiriyle bütünleştirerek dinamik bir düzleme kur(duğı)□ ” eserinde, tarihî unsurları edebi eserin içine yerleştirerek “milli romantik bir söylem yaratır” (Deveci 2007, 78). Geniş bir araştırmanın ürünü olarak yazılan eserde mekânlar “ortak bellek” olan tarihi gerçeklere bağlı kalınarak oluşturulmuştur (Deveci 2007, 85).

Anadolu'nun Türkler açısından son durak yeri olarak seçilmesinin anlatıldığı *Konak* romanında incelenen ilk mekân, İnegöl'deki Ermeni Gediği'nde kurulan Kumral Dede'nin konağının bahçesidir. Kumral Dede Yesi'deki tekkesinden ayrılırken yanına gül, menekşe, buğday ve kayısı gibi çeşitli bitki tohumları almıştır (s.117). Kumral Dede'nin adeta bahçıvan gibi hareket etmesi çok anlamlıdır. Zira gül sevgiyi, menekşe alçakgönüllülüğü, buğday ve kayısı ise bolluğu ve bereketi simgelemektedir (www.ilimrehberi.com). Kumral Dede'nin, belindeki kuşağında getirdiği bitki tohumlarını bahçesine ekmesi, artık Anadolu topraklarının da bu bitki tohumlarının simgelediği kavramlar çerçevesinde “Türkleşeceğinin, Müslümanlaşacağıının ve vatanlaşacağıının” (Namlı 2007, 230) müjdecisi gibidir. Anayurt olan Orta Asya'dan getirilen bitki tohumları Anadolu'da filizlenip boy verecek ve bu şekilde sevgiye, alçakgönüllülüğe, bolluğa, berekete dayanan görkemli bir medeniyetin kurulmasına önayak olacaktır.

Bahçe romanda, Kumral Dede'nin konağa yerleşmesinin üzerinden iki yıl geçtikten sonra olayların sahnesi olur. Kumral Dede bir sabah uyanır ve bahçesinde birtakım olayların gerçekleştiğini görür. Bir saksağan gelir ve sürekli ötmeye başlar. Ardından bir kaplumbağa gelir ve Kumral Dede'nin dizlerinin dibinde durur. Daha sonra bir balarısı ses çıkartarak gelir ve Kumral Dede'nin göğsüne çarparak dizine düşer. Son olarak da Kumral Dede, bir kurdun çamurlar içinde yuvarlandığını görür. Yaşananların birer tesadüf olduğunu ve bugünün de diğer günlerden bir farkının olmadığını düşünerek işlerine devam eder (s.117-120). Kumral Dede'nin bahçesinde yaşanan bu olaylar gerek *Konak* romanında gerekse serinin diğer kitapları olan *Çatı* ve *Üçler Yediler Kırklar* romanlarında bulunan konakta yaşanacak gelişmelerin ipuçları olarak değerlendirilebilir. Zira Kumral Dede'nin konağı, yolu oraya düşen herkese açık olan bir mekân konumundadır. Müslüman olsun veya olmasın yardıma muhtaç olan herkes bu konaktan yararlanabilmektedir. Yaralıysa tedavi edilmekte, açsa karnı doyurulmakta, kalacak yeri yoksa uzun veya kısa süreli burada ikamet edebilmektedir. Bu hizmeti alan insanların milliyetlerine de bakılmamaktadır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin; dil, din, ırk, mezhep ayırt etmeksizin birçok etnik grubu Osmanlı hoşgörüsü ve bayrağı altında toplayan büyük bir medeniyet kuracağıının işaretidir. Yani konak simgesel bir değer taşıyarak Osmanlı Devleti'ni işaret etmektedir.

Bahçede yaşanan olaylardan biri de Hamza'nın, Kayı aşiretinin sürülerinin İnegöl Tekfurunun adamları tarafından çalındığını söylemesiyle meydana gelir. Haberi alan Rahman hemen sürüyü kurtarmak için harekete geçer. Hamza da Kumral Dede'yle sohbet etmeye

başlar. Hamza, Bizanslı tekfurların Ertuğrul Gazi'den çekinmediklerini fakat Osman Bey'den korktuklarını Kumral Dede'ye söyler (s.126-129). Ertuğrul Gazi'nin sürüsüne saldıran İnegöl Tekfurunun adamlarıyla mücadeleye giden Rahman, Osman Bey'i yaralı olarak bulur ve bahçeye getirir. Osman Bey kendinde değildir. Bir ara gözlerini açar ve Kumral Dede'nin konağını Şeyh Edebalı'nın tekkesine benzetir (s.107-108). Şeyh Edebalı'nın tekkesi; Osman Bey'in aydınlandığı, kişiliğinin çoğaldığı ve değiştiği yerdir (Jung 2011, 51). Onu “büyülü eşik” ten geçiren ve yeniden doğuşunu (Campbell 2010, 107-108) sağlayan bu tekkeye Kumral Dede'nin konağının benzemesi konağın da aydınlanma mekânı olabileceğine işaret etmektedir. Osman Bey, tamamen kendisine geldiğinde de yanında Hamza'yı bulur ve Hamza'dan her şeyi öğrenir. Bir yandan Hamza'yla konuşur bir yandan da Hamza'nın geçmişini hatırlar. Zira onu, baskına uğramış bir aşiretin çocuğu olarak kurtarmış ve yanına almıştır. Ailesini kaybettiği için de onu üzmemeye dikkat eder (s.109-110). Kumral Dede, kendine gelen Osman Bey'in yanına gider. Osman Bey de onun elini öpmeye çalışır fakat Kumral Dede elini öptürmez ve Osman Bey'den yaptıklarının karşılığı olarak bir şey ister. Osman Bey buna bir anlam veremese de maşrapasını yapılanların karşılığı olarak Kumral Dede'ye hediye eder. Kumral Dede maşrapayı kabul etmez. Bunun üzerine Osman Bey, Dünder Bey'den kalan kılıcı verir (s.131-136). Amacı, konağının kurulduğu toprakları almak ve orada yeni bir yaşam meydana getirmek olan Kumral Dede, kılıcı da kabul etmez ve asıl isteğini dile getirir:

...Benim olmayanı veremem.” “Senin olacak!” ...Osman Bey de aynı ciddilikte: “O zaman da benim değil Türkmen milletinin malı olur, yine veremem; hakkım olmaz” dedi. “Kullanma hakkını ver. ...“Pekey” dedi; “Pekey baba, dediğin gibi olsun...” “Yaz bir kâğıt öyleyse.” Osman Bey duruverdi. Bir anda yüzlerce, binlerce yıl fırladık gibi dönmeye başladı beyninde. İnsanlar, insanlar, tanımadığı bilmediği insanlar.. [...] “Yapamam baba başla beni.. [...] ben [Ben] benden sonrakilere hükmedemem.” “Sen senden sonrakilere de hükmedemezsin neyin hevesindesin öyleyse oğul Osman Bey? Padişahlık çelik çomak oyunu mudur?” “Padişahlık yarının malını bugünden yemek midir?.. Bugüne güvenip hastalanacağımı da düşünmemek midir? Padişahlık bedene benzer baba; çocuk gibi doğar, büyür yiğit olur, yaşlanır, sayru düşer.. [...] bunları [Bunları] bilemeyen bedeninin ölümü yakın olmaz mı?” Rahman bir ok atımından daha yakındı. Kumral Dede de kısa kesmek zamanının geldiğini anlamıştı: “Dediğin gibi olsun oğul Osman Bey. Amma damgan da şart. Bas elini şu toprağa; elin damgadır bundan böyle.” Osman Bey, bir çocuk uysallığıyla uydu bu isteğe (s.136-137).

Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Bey'in, gözlerini ilk açtığı anda gördüğü bahçeyi Şeyh Edebalı'nın tekkesine benzetmesi ve orada huzur bulması mekânın insanlar için mutluluk ya da mutsuzluk kaynağı olabileceğini göstermektedir (Tekin 2003, 147). Ayrıca bahçe, Osman Bey için onun “büyülü eşik” ten geçtiği ve yeniden doğuşunun gerçekleştiği yer (Campbell, 2010, 108) olan tekkeyle, içindeki dervişler bakımından da karşılaştırılabilir. Tekkenin başında Şeyh Edebalı, konağın başında ise Kumral Dede vardır. Osman Bey gerek Şeyh Edebalı'nın gerekse Kumral Dede'nin sözünden dışarı çıkmaz. Konağın içinde bulunduğu toprakları Kumral Dede'ye vermesi de bunun göstergesidir.

Anadolu'da Kalıcı Yerleşmenin Göstergesi: Konya'daki Meydan

Milletin varoluş macerasının hedefi olan vatan, sıradan bir toprak parçası olmayıp ortak bilincin simgesi konumundadır. Romanda vatan konumundaki Anadolu “siyasi, sosyal ve mitik nitelikleri ile kutlu bir mekân halindedir” (Eliuz 2007, 105). Konya'daki meydana da Anadolu'nun Türklere vatan olmasının simgesi gözüyle bakmak gerekir. Meydan, Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın sarayının önündedir. Çokça Söğüt ağacının bulunduğu bu meydana bir şadırvanın ve bu şadırvanın yanında taştan yapılmış peykelerin de olduğu

görülür. Kumral Dede, Rahman, Bileyici, Debbağ³, Okçu, Taş Yontucu ve Dülger 1273 yılının bir cuma gününde bu meydana gelirler. Meydan kalabalık içindedir. Zira bu kalabalık Mevlana'yı görmek için toplanmıştır. Mevlana her cuma günü Selçuklu Sultanıyla görüşmek için saraya geldiğinden meydana bulunan kalabalık da onu bu vesileyle görmektedir. Kalabalığın beklediği vakit gelir ve Mevlana meydana çıkarak Selçuklu Sultanının sarayının merdivenlerine doğru yönelir (s.78-83). Mevlana'ya ve o andaki duruma dair şu bilgilerin verildiği görülür:

Kumral Dede ile yoldaşlarının yanına ulaştığı vakit aslından çok yaşlı görünen biri, sarayın taş merdivenlerine doğru yürümekteydi. Ufak tefek, ince yapılı, kabuğunda kavrulmuş bir çam ağacı göğdesinin [gövdesinin] özü.. [...] sanki [Sanki] birkaç yüz bin yıl, sanki birkaç gün; gelecek saatler, geçmiş saatler, şimdiki saatler hepsi bir arada bu kendi kabuğunda kavrulmuş çam ağacı özünde birden duruyor, birden işliyor, birden geri kalıyor, yahut ileri gidiyordu. Beli hafif eğik bir yürüme; eller kol yenlerinin içinde göbek üstünde bağlanmış, sarımsı uzun bir sakal.. [...] börk [Börk] biçimi başlığından taşmış dümdüz saç.. [...] Konya, herhalde bu yürüyen adamda susuyordu; haziran ışımasının bütün tortusunu bu adam yüklenmişti.. [...] Sanki götürecekti, sarayın merdivenlerine dönecekti yükünü yahut sarayı da yüklenecekti (s.83-84).

Mevlana sağ ayağını kaldırır ve merdivene atmak ister fakat bir türlü atamaz. Meydandaki kalabalığın içinde olan Kumral Dede: “ □ At adımını ya Mevlana at adımını! □ ” (s.85) diyerek Mevlana'nın adım atmasını sağlar. Mevlana da sesin geldiği tarafa döner: “ □ Sen de at adımını öyleyse... [...] izin [İzin] verildi bil □ ”(s.86) diyerek Kumral Dede'ye karşılık verir ve kendisini merdivenlerde karşılayan Osman Bey'le bir süre sohbet ettikten sonra saraya girer (s.87-90).

Kumral Dede'yle Mevlana arasındaki bu konuşma dikkat çekicidir. Kumral Dede ve Mevlana birbirlerine söyledikleri, adımlarını atmaları yönündeki sözleriyle Anadolu'da kalıcı olmayı birbirlerine telkin etmektedirler. Kumral Dede kurduğu konakla Osmanlı Devleti'ni simgelediği için Anadolu'da kalıcı olurken Mevlana da İslam dininin; hoşgörüyü, barışa, ibadetlerin huşu içinde yerine getirilmesine dayalı yönünü ön plana çıkartarak oluşturduğu tasavvuf anlayışıyla Anadolu'da kalıcı olmaktadır.

Osman Bey'in Hüznü: Ermeni Gediği

Romanda yer alan Ermeni Gediği, İnegöl topraklarındadır. Ermeni Gediği öncelikle, Ertuğrul Gazi'nin sürüsünün, İnegöl Tekfurunun adamları tarafından kaçırılmak istenmesi haberini alan Osman Bey'in buraya gelmesiyle ortaya konur. Çevrenin tasviri de Osman Bey'in bakışıyla verilir: “Osman'ın gözlerini ileriye iyice dikmesine sebep oldu; gördüğü Ermeni Gediği'nin kel kayası oldu; lök gibi oturup tortulanmış, ortadan sivrilmiş, oyuğunda, mağaralaşmış; çipil bir su, oyuğun kırmızı toprağından sızıp duruyor...” (s.104). Osman Bey, sürünün yaklaşık on kişi tarafından götürüldüğünü görür. Yerde de onların öldürdüğü dört çoban yatmaktadır. Vakit kaybetmeden Tekfurun adamlarına hücum eder. Birkaçını öldürmesine rağmen yaralanmaktan kurtulamaz. Tam öldürülmek üzereyken yardımına Rahman gelir (s.104-107). Osman Bey'in Ermeni Gediği'nde çobanların öldürüldüğünü görmesi, kendisinin de yaralanması Ermeni Gediği'yle ilgili öznel bir tasvir yapmasına neden olmuştur. Kayanın kel olması, lök gibi oturması, çipil bir suyun kırmızı toprakla birleşip akması gibi tasvirler yaşanan olumsuzluğun mekâna aktarıldığını göstermektedir. Bu durum mekânın “yansıtma” işlevini (Tekin 2003,147) akla getirmektedir. Ayrıca çipil bir suyun kırmızı toprakla birleşip akmasının kanı çağırıştırıyor olması da yaşanacak ölümlere ve akacak

³ Debbağ: Deriye dayalı üretim yaparak ürün çıkartma işi. bk. (Hülagü 2002, 1).

kanlara işaret etmesi bakımından Ermeni Gediği'nin mekân bağlamında “haber verme” işlevini (Sağlık 2002, 148) ortaya koymaktadır

Ermeni Gediği'nde yaşanan son olay İnegöl Tekfurunun, Osman Bey'e hazırladığı tuzak sonunda yapılan mücadeledir. Osman Bey Söğüt'e gitmek için yola çıkar. Kendisine hazırlanan tuzağı haber almıştır. Kurulan üç tuzak için üç kişiyi görevlendirir. Osman Bey tuzağın kurulduğu yere geldiğinde planlamadığı bir şey olur ve Hamza bağırarak kendisine doğru gelmeye başlar. Zira Hamza, Ertuğrul Gazi'nin kendisini görmek istediğini ona haber verecektir. Tuzaktan haberi olmayan Hamza orada öldürülür ve mücadele başlar. Mücadele kısa süre içinde Osman Bey ve adamlarının zaferiyle sonuçlanır fakat mücadele sırasında Bay Hoca da öldürülmüştür. Osman Bey Hamza'yla Bay Hoca'nın ölümlerine çok üzülür. Yanına gelen Kumral Dede'den, konağının bulunduğu yere Hamza Bey köyü ismini vermesini ister (s.269-278). Osman Bey zafer kazanmış olmasına rağmen Hamza'nın ve Bay Hoca'nın ölümleriyle sarsılmıştır. Bundan dolayı Ermeni Gediği; kendisi için huzursuzluğu, mutsuzluğu çağrıştıran, hatırlamak istemediği bir mekân konumuna bürünmüştür.

1.2. Kapalı Mekânlar

Kapalı mekâna, *dar mekân* veya *iç mekân* da denir. Oturulan apartman daireleri, evler, iş yerleri vb. gibi mekânlar kapalı mekâna örnek verilebilir (Çetin 2004, 137). Psikolojik yanı ağır basan romanlarda mekânlar kapalıdır. Bu da romana derinlik katar (Şengül 2010, 532). Kapalı mekânlarla bu mekânlarda bulunan roman kişilerinin kişilikleri arasında bağlantı kurulabilir. Öyle ki bazı insanlar içe dönük, yalnızlığı ve inzivaya çekilmeyi seven kişiler olabilir. Pasif bir yapıya sahip olan bu kişiler, kendilerini kapalı mekânlarda gerçekleştireceklerine inanırlar (Çetin 2004, 137). Bazen de kapalı veya açık olarak görülen mekânların aslında kapalı ya da açık olmadığı, roman kişinin o anki ruhsal yapısının, ilgili mekânın kapalı ya da açık oluşuna karar verdiği mekânsal durumların olduğu görülebilir. Bu tip mekânlar karakter sentezleyici roman yapısı içinde *olgusal mekân* ismini taşır (Korkmaz 2007, 403).

Tarihî romanlarda, savaş, göç gibi olayların hareketliliğine uygun olarak daha çok açık mekânlar ön plandayken *Konak* romanında kapalı mekânlar romanın en dikkat çeken mekânlarıdır. Romandaki kapalı mekânlara, romanın yazılış felsefesine uygun olarak simgesel değerler yüklenmesi bu mekânların romanda açık mekânlara göre biraz daha ön plana çıkmasını sağlamıştır. Öyle ki Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu simgeleyen Kumral Dede'nin konağı kapalı bir mekândır. Yine, gerek Osman Bey'in kişiliğini bulmasında etkili olan gerekse toplumun manevi önderlerinin yaptıkları toplantılarla kendini gösteren Şeyh Edebali'nin tekkesi de kapalı olan bir diğer mekândır. Romanda ayrıca Mehmet Bey'in ve Alaaddin Keykubat'ın sarayı, Kumral Dede'nin konağındaki mescit ve Tahtalı Medrese, Ertuğrul Gazi'nin çadırı, Aybüken'in çadırı, Hayme Hatun'un odası, Yesi'de bulunan tekke, Taptuk Emre Dergâhı, Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü han ve Taş Han da kapalı mekân olarak geçmektedir.

Romanda dikkat çeken, sembolik olarak bir değer taşıyan, üzerinde söz söylenebilecek kapalı mekânlarla ilgili şu değerlendirmeler yapılabilir:

Medeniyet İnşasının Simgesi: Kumral Dede'nin Konağı

Konak romanda, yeni kurulacak olan Osmanlı medeniyetinin inşasının simgesidir. Ermeni Gediği adlı bataklık bir yere yerleşen Kumral Dede, yanına aldığı Dülger, Taş Yontucu ve Debağla yeni kurulacak olan Osmanlı medeniyetinin mimarlığına soyunmuştur. İçlerinde taşıdıkları inançla Yesi'den gelen bu insanlar, “eski çağ kalıntılarının üstünde

yepyeni bir medeniyetin rüyasını görürler” (Namlı 2007, 230). Taş yontucunun söylediği sözler de bu medeniyet rüyası bağlamında dikkat çekicidir:

Bir kubbe Şeyhim, bir kubbe, Tekfurlardan, Selçuk ustalarından kalanları bir kubbe örtmeli. Öyle taşlar yonttum ki kağşamışlığı⁴ sarıp sarmalayacak, bu sütunları diriltecek, istese de istemese de bizi kubbeye götürecektir... Say ki gökyüzü olsun bu kubbe.... (s.127).

Bu sözler Kumral Dede'ye hep Osman Bey'i hatırlatmaktadır. Yaralandığında da Osman Bey'e, hükümdar olacağına müjdesini kendisi vermiştir.

Akıncı olan Türkler at koşturmaktan bıkmış Anadolu'yu mesken tutarak “yerleşik bir medeniyet” kurmayı arzulamışlardır (Kaplan 1978, 308-309). Oluşturacakları yeni medeniyetle de “kültürel bellek” lerini geleceğe taşımayı düşünmüşlerdir (Assmann 2001, 26). Ayrıca konak, *anlatı düğümlerinin* birleştiği bir noktadadır. Zamanı ve yaşanan olayları *dokunulabilir, görünebilir* bir kıvama getirerek *cisimleştirir*. Romanda bulunan bütün *soyut öğeler, genellemeler, fikirler* konağın büyümesine kapılır ve onda vücut bulur (Bakhtin 2001, 324-325).

Kumral Dede'nin konağı İnegöl'deki Ermeni Gediği adlı yerdedir. Konak bir harabe üzerine kurulmuştur. Romanda konağın ilk haline dair şu bilgiler verilir:

Taş Yontucu burada durmuştu; Ermeni Gediği'nin bu alt yanında kervansaray mı, yoksa eski bir Tekfur [tefur] sarayı mı ne olduğu pek bilinmeyen bir kalıntının bulunduğu bu ufak dere düzlüğünde bakıp kalmıştı dört bir yanına. Koca yapı kalıntısı üstten Selçuk taşlarını andırıyordu. Selçuk ustalarının elinden çıkmış oymalar yer yer kırılmıştı ama yine de alımlıydı; hele kapı, bir silme heybetti, fakat kağşamıştı. Temel taşlarında ise Tekfurun ustalarının elleri nakışlanmıştı; sağlam duruyordu, fakat yakışsız... (s.115-116).

Konağın inşa edileceği yerdeki harabeye dair yapılan bu öznel tasvirle Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun simgelendiği söylenebilir. Zira Osmanlı Devleti'nin kurulduğu yıllarda Anadolu'ya bakıldığında burada, kendisine ve Anadolu'ya yetemeyecek bir Selçuklu Devleti'nin ve Bizans'a bağlı çeşitli Rum tekfurlarının olduğu görülmektedir. Osmanlı Devleti bir yandan yıkılmak üzere olan Selçuklu Devleti'nin mirasının varisi olduğunu iddia ederken bir yandan da Rum tekfurlarla mücadele edip kurulduğu toprakları genişletmektedir. Osmanlı Devleti kurulduktan sonra ise Selçuklu Devleti ortadan kalkmış, Bizanslı Rum tekfurlar ise büyük ölçüde kontrol altına alınmıştır. (İnalçık 1999, 7). Bu değerlendirme çerçevesinde de Kumral Dede'nin konağı ile Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun örtüştüğü görülmektedir.

Kumral Dede bu harabeden bir konak meydana getirmeyi düşündüğünden Taş Yontucu ve Dülgerle birlikte çalışmaya başlar. Konağın yapılan çalışmadan sonra ortaya çıkan görünüşüne dair de şu bilgiler verilir:

...Aşevi tamamlanmış, hamam çoktan bitmişti. Lokma dağıtılacak yerin üstü örtülmüş, hastaların dinleneceği revaklar hazır hale gelmişti. Tekke, konuk sofası, yolcu barınağı, cami ve güdük minaresi epeyce kendini belli etmişti. Sabun kalıbı düzeninde, sabun kalıbından ak, kaygan taşlar gün ışığında yanık aşı boyasının ekşimişliğinde yanıyor, gece ay ışığında pırpırlanıyordu. Bütün bunlar, öyle bir yanyana [yan yana] dizilmişlik, öylesine bir üst üste binmişlik içinde kurulmuştu ki şaşırıp yanılıp da bir uğursuz, camiyi yahut aşevini, yahut hamamı alıp yıksa, çekip götürse bütün yapı olduğu gibi alt üst olurdu. “Kefereler gelse de” diye düşünüyordu Kumral Dede; “Bu yapının yerindeki eski yapıyı yapan kefereler gelip baksa kendi yapılarına, acep tanyabilirler miydi?” Öylesine

⁴ Kağşamak: Eskimek, dağılmaya yüz tutmak. bk. (www.tdk.gov.tr).

değişmişti ki eski kalıntı; temellerin eski görkemli taşlarını Taş Yontucu, gönül evciğinde yonttuğu alışılmamış taşlarla öyle sarıp sarmalamıştı ki kefereler gelmiş bile olsa elleriyle koydukları kendi eski taşlarını göremezlerdi, bulamazlardı.. [...] bulsalar [Bulsalar] da tanıyamazlardı (s.227-228).

Konağın tamamlanmış haliyle Osmanlı Devleti'nin kurulduktan sonraki durumu da karşılaştırılabilir. Konak, iç içe geçmiş ve birbirinden ayrılması mümkün olmayan çeşitli yapılardan meydana gelmiştir. Bu yapılardan biri dahi çıkarılsa konağın ortadan kalkacağı söylenmektedir. Konak, eski halini bilenlerin gördükleri zaman şaşıracakları bir yapıya kavuşturulmuştur. Osmanlı Devleti'ne bakıldığında ise ordusuyla, idarî yapısıyla, halkını koruyup kollaması için oluşturduğu çeşitli kurumlarıyla Türklerin sağlam temeller üzerine kurduğu bir teşkilatı gözler önüne sermektedir.

Dönüşümün ve Öngörünün Merkezi: Şeyh Edebali'nin Tekkesi

Şeyh Edebali'nin tekkesi İtburnu adlı yerdedir. Tekke, kimi zaman kahramanı büyülu eşikten geçiren ve onun yeniden doğumuna sahne olan yer (Campbell 2010, 107) kimi zaman da mekânla zaman arasında toplumsal deneyimler vasıtasıyla kurulan içsel bağların adıdır (Bakhtin 2001, 28). Burada yaşanan ilk olay Osman Bey'in gelişiyiyle romanda ortaya konur (s.161). Yaşanan en dikkat çeken olay ise Şeyh Edebali'nin düzenlediği toplantıdır. Dini kimliğe sahip olan, toplum üzerinde yönlendirici ve şekillendirici özellikleri bulunan, Anadolu'yu manevi anlamda yurt haline getirenler toplantıda bir araya gelirler. Bu kişiler: Taptuk Emre, Yunus Emre, Sarı Saltuk, Tokatlı Barak Baba, Geyikli Baba, Kaygusuz Abdal, Abdal Musa ve Karaca Ahmet'tir. Şeyh Edebali, Karaca Ahmet'in gönül gözüyle görüp kendilerine söyleyeceği sözleri yorumlatmak istemektedir (s.163-171). Karaca Ahmet öncelikle Kumral Dede'ye yönelik bilgiler verir:

...Adına Kumral Dede derler bu eren şu sıra Ermeni Gediği'nin üst yanında ocağını yakmak üzeredir. Şimdiden çevresi dolmuştur. Buhara'dan, Yesi'den, Merv'den gelen zanaat sahibi erenler alpler kendisini bırakacağına benzer cinsten değildir. Gördüğüme göre tekfurlardan birinin baştan ayağa sıracalı kızını sağaltmaya uğraşılıyor. Bu kız, tekfur [Tekfur] babası, sıracasından dolayı kaldırıp attı. Eğer Kumral Dedemiz [Dede'miz] bu kız iyi ederse ki edecek, edecek; o zaman adını duymayan kalmayacak... (s.163-171-172).

Karaca Ahmet daha sonra Germiyaoğulları, Karası Beyliği, Candaroğulları Beyliği, Sinop, Karahisar ve son olarak da Anadolu'daki beyliklerle ilgili bilgiler verir (s.173-176). Bu bilgilerden sonra Şeyh Edebali, Anadolu'da birliğin olmadığını; dikkat çekmeyen ve başarılı olacağını düşündüğü Osman Bey'i desteklemek istediğini söyler. Bunun için de kızı Mal Hatun'u Osman Bey'e vereceğini, böylelikle Ahiler'in de Osman Bey'in arkasından yürüyeceklerini sözlerine ekler (s.180-181).

Şeyh Edebali'nin tekkesi “ümme içinde millet olma ideali, □ ben□ den çok □ biz□ demeyi öğreten Kumral Dede Ocağının bir öğretisi” olarak ortaya çıkmaktadır (Fedai 2007, 26). Kumral Dede'nin, belindeki kuşak içinde getirdiği tohumların da simgesel olarak atıldığı yerin Şeyh Edebali'nin tekkesi olduğu söylenebilir. Zira Osman Bey'e, Anadolu'da kuracağı büyük medeniyet için manevi destek bu tekkede verilmiştir.

Yalnızlığın ve Hüznün Çarpıcı Belirşi: İnegöldeki Mağara

Mağaralar; kimi zaman yeniden doğuşun, -“insanın kuluçkaya yatıp yenilenmek üzere kapatıldığı gizli bir oyuk..” (Jung 2011, 66) olurken- kimi zaman da insanın kendi yalnızlığında kayboluşunun mekânlarıdır. Rahman'ın babası Salur Usta'nın İnegöl'de kaldığı mağara ise onun kendi yalnızlığında kaybolduğu bir mekândır. Salur Usta, adeta bir “kabuk”

gibi olan (Bachelard 1996, 125) bu mağarada Dünder Bey ve onunla işbirliği içinde olanlara kılıç yapmaktadır. Mağaranın görünüşüne ve mağaraya çıkış yoluna dair şu bilgiler verilir:

...Tam tamına çıkmıyordu mağaranın önüne; zaten mağaranın önü diye bir yer yoktu; bir adamın zor oturacağı bir kaya düzlüğü, sonra uçurum.. [...] sağdan [Sağdan] iki ayak genişliğinde basamak taşların çıktığı daracık bir merdiven... [...] mağaranın [Mağaranın] üstüne çıkıyordu...” (s.246).

Salur Usta bir gün, çalışmasını bitirip yemek yemek için mağaranın önüne çıktığı sırada iki kişinin mağaraya doğru geldiğini görür. Hemen mağaraya girip saklanır. Gelen kişiler Bileyiciyle Rahman'dır. Salur Usta mağaraya gelen kişilerden birinin, oğlu Rahman olduğunu görünce çok heyecanlanır fakat yanına gitmek istemez. Rahman ise etrafındaki kılıçları incelemeye başlar. Kılıçların babasına ait olmadığını söylemesi üzerine Salur Usta dayanamaz ve saklandığı yerden çıkarak Rahman'a bağırmağa başlar. Rahman, babasını bulmuş olmanın şaşkınlığı içindeyken birden onun yere yığıldığını görür. Zira Salur Usta sırtından bıçaklanmıştı. Rahman, Bileyicinin de yardımıyla Salur Usta'yı kucaklar ve Kumral Dede'nin konağına götürmek için mağaradan çıkartır (s.241-255).

Salur Usta'nın, kendisi için “dünya köşesi” (Bachelard 1996, 32) olan mağarada, son nefesini verirken hasretini çektiği oğlu Rahman'dan da ayrılmak zorunda kaldığı görülür. Uzun yıllar hayatını devam ettirdiği, intikamını almak için sürekli çalıştığı mağara Salur Usta için açık, ferah bir mekân haline gelmemiş; aksine onu sıkan, ona engeller çıkartan ve onun diğer insanlarla iletişim kurmasına engel olan bir mekâna dönüşmüştür (Korkmaz 1997, 177). Mağara, baba ve oğlun birbirlerine kavuşmalarından doğan mutluluğun değil birbirlerine kavuşamamalarından doğan mutsuzluğun ve hüznün mekânı olmuştur.

Sonuç

Tarihî roman olarak kaleme alınan, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devrinin konu edinildiği *Konak* romanında, açık ya da kapalı olsun Anadolu'daki belli mekânlar üzerinden kuruluş devrindeki olaylar ortaya konmuştur. Söz konusu bu mekânlar, Osmanlı Devleti'nin Anadolu'ya yerleşme çabalarının simgesi olarak gösterilebilir. Kumral Dede'nin konağı bu yerleşmenin tam karşısına oturtulabilecek bir mekân görünümündedir. Romanda Şeyh Edebali'nin tekkesi de burada düzenlenen toplantılarla Anadolu'nun Türkleşmesinin, Müslümanlaşmasının manevi olarak önünü açmıştır.

Romandaki mekân tasvirleriyle, yazarın mekâna bakışı da ortaya konmuştur. Öyle ki yapılan tasvirlerin çoğunun öznel oluşu, yazarın bu tutumunun sonucudur. Sepetçioğlu; büyük bir medeniyet kurmuş olan Osmanlının, aşiretten imparatorluğa uzanan yolculuğunu mekânlar üzerinden göstermiştir. Kumral Dede'nin konağı ve Şeyh Edebali'nin tekkesi bu anlamda önemli ve değerli mekânlar olarak öne çıkmaktadır.

Mekânların bir kısmının belirsizlik taşıdığı görülür. Buharalı kılıç ustası olan Salur Usta, Ertuğrul Gazi ve Osman Bey'le onların yanında kalmak için görüşme yapar fakat bu görüşmenin yapıldığı yer belli değildir. Yine söz konusu olan bu belirsizliklere, Çavuldur aşiretinin Tebriz'den çıktıktan sonra konakladığı yer örnek verilebilir. Yazarın bu tutumuna bakarak onun, kuruluş devrini etraflıca ortaya koymak için belli mekânları ön plana çıkarttığı belli mekânları da önemsiz olduklarını düşünerek -isimlerini dahi vermeyip- geri planda bıraktığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- AKDENİZ Safiye (2012). “İntibâh Romanında Mekân Kullanımı”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C.1, S.1, s.3-21.
- ARGUNŞAH Hülya, Halman Talat Sait, Horata Osman, Çelik Yakup, Demir Nurettin, Kalpaklı Mehmet, Korkmaz Ramazan (2004). “Tarihî Roman”, (Ed. M. Öcal Oğuz), **Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, C.4, s.410-422.
- ARGUNŞAH Hülya (2002). “Tarihî Romanın Yükselişi”, **Hece (Türk Romanı Özel Sayısı)**, S:65/66/67, 440-448.
- ARGUNŞAH ERAYDIN Hülya (1990). **Türk Edebiyatında Tarihî Roman (Türk Tarihiyle İlgili)**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ARSLAN Fatih (2007). “Tarihin Dirildiği Gün: Maziden Roman Ütopyasına”, **Erdem (Mustafa Necati Sepetçioğlu Özel Sayısı)**, S:49, s.381-386.
- ASSMANN Jan (2001). **Kültürel Bellek Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik**. Çev.: Ayşe Tekin. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- BACHELARD Gaston (1996). **Mekânın Poetikası**. Çev.: Aykut Derman. İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- BAKIR ŞENGÜL Mehmet (2010). “Romanda Mekân Kavramı”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S:11, s.528-538; http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt3/cilt3sayi11_turkisindex.htm (ET: 06.09.2012).
- BAKHTİN Mikhaıl (2001). **Karnavaldan Romana Edebiyat Teorisinden Dil Felsefesine Seçme Yazılar**. Çev.: Cem Soydemir. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bitki. www.ilimrehberi.com (ET: 23.11.2014).
- CAMPBELL Joseph (2010). **Kahramanın Sonsuz Yolculuğu**. Çev.: Sabri Gürses. İstanbul: Kabcacı Yayınevi.
- ÇELİK Yalçın (2007). “Bu Atlı Geçide Gider Romanında Osmanlı Değerlendirilmesi”, **Erdem (Mustafa Necati Sepetçioğlu Özel Sayısı)**. S.49, s.145-150.
- ÇETİN Nurullah (2004). **Roman Çözümleme Yöntemi**. Ankara: Öncü Basımevi.
- DEMİR Ayşe (2010). Mustafa Necati Sepetçioğlu. **Türk Dili**. C.98, s.801-808.
- DEVECİ Mutlu (2007). “Anahtar Romanının Yapı ve Tema Bakımından İncelenmesi”, **Erdem (Mustafa Necati Sepetçioğlu Özel Sayısı)**. S.49, s.77-95.
- ELDESSOUKY Ahmet (2010). **Türk Edebiyatında Tarihi Romanlar (Türk Tarihi ile İlgili, 1981-1985)**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- ELİUZ Ülkü (2007). “Millî Romantik Tarih Dönüştürümü: Kilit”, **Erdem (Mustafa Necati Sepetçioğlu Özel Sayısı)**. S.49, s.97-106.
- FEDAİ Özlem (2007). “Türklerde Devlet Bilinci ve Birlik Düşüncesinin Uyandırılması Açısından Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Kilit ve Çatı Romanlarını Yeniden Okumak”, **Erdem (Mustafa Necati Sepetçioğlu Özel Sayısı)**. S.49, s.19-33.
- GÖKA Şenol (2001). **İnsan ve Mekân**. İstanbul: Pınar Yayınları.
- HÜLAGÜ Mehmet Metin (2002). “Kayseri’de Sahtiyan Üretimi”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S:13, s.1-18; sbe.erciyes.edu.tr/dergi/01_Hulagu.pdf, (ET: 07.06.2014).
- İNALCIK Halil (1999). “Osmanlı Tarihine Toplu Bir Bakış”, (Ed. Genç Eren), **Osmanlı**, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C.1, s.1-33.
- JUNG Carl Gustav (2011). **Dört Arketip**. Çev.: İhsan Kırımlı. İstanbul: Umut Matbaacılık.
- KAPLAN Mehmet (1978). **Edebiyatımızın İçinden**. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KORKMAZ Ramazan (1997). **Sabahattin Ali İnsan ve Eser**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- KORKMAZ Ramazan (2007). “Romanda Mekânın Poetiği”, (Ed. A. Külahlıoğlu İslam ve S. Eker), **Edebiyat ve Dil Yazıları (Mustafa İsen'e Armağan)**, Ankara: Yayınevi Belirtilmemiş, s.399-415.
- NAMLI Taner (2007). “Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Konak ve Çatı Romanlarını Çözümleme Denemesi”, (Ed. Hülya Argunşah), **Mustafa Necati Sepetçioğlu**, İstanbul: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s.227-233.
- NARLI Mehmet (2004). “Roman İncelemesi Üzerine Notlar”, **Türk Dili**. C.88, S.634, s.463-476.
- Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, Ankara 2004.
- SAĞLIK Şaban (2002). “Kurmaca Âlemin Kurmaca Sözcülerinden Romanda Zaman-Mekân-Tasvir”, **Hece (Türk Romanı Özel Sayısı)**. S.65/66/67, s.130-163.
- SEPETÇİOĞLU Mustafa Necati (2010). **Konak**. İstanbul: İrfan Yayınevi.
- ŞENGÜL Mehmet Bakır (2010). “Romanda Mekân Kavramı”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**. C.3, S.11, s.528-538; www.sosyalarastirmalar.com, (ET: 06.09.2012).
- TEKİN Mehmet (2003). **Roman Sanatı (Romanın Unsurları) 1**. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- TOPDEMİR Ramazan (2005). **Türk Edebiyatında Tarihi Romanlar (Türk Tarihi ile İlgili 1971-1980)**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TÜMER Gürhan (1979). **İnsan-Mekân İlişkileri ve Kafka**. İzmir: Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Baskı Atölyesi.
- Türk Dil Kurumu, Türk Dil Kurumu, <http://www.tdk.gov.tr>, (ET: 21.09.2014).

YETİŞ Kazım (2007). “Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Romanlarında Türk Tarihinin Yorumu”, **Erdem (Mustafa Necati Sepetçioğlu Özel Sayısı)**. S.49, s.1-6.

ZAMBAK Ferda (2007). **Türk Romanında Mekân**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.